

Carex × *evoluta* Hartm.

door

E. E. VAN DER VOO (Woerden)

(R.I.V.O.N.-mededeling no. 104)

Tijdens het vergelijkend-botanisch onderzoek in oude rivierlopen door de Stichting tot Onderzoek van Levensgemeenschappen werd op 2 juni 1955 het Wychense ven (gem. Wychen) bezocht. Ten zuiden van de boerderij Berendonk bevond zich aan de noordoever een tot rietland verlande inham van een oude stroomgeul van de Maas. Doordat òn het wortelstelsel van waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*) òn dat van riet (*Phragmites communis*) een vrij stevige „mat” vormden, was het betreden van het overigens drassige rietland mogelijk. Maar er was wel enig verschil in stevigheid: in het westelijke deel van het verlandingsgebied was het verlandingsstadium jonger en kon van trilveen gesproken worden. Behalve de twee genoemde plantensoorten viel in het trilveengedeelte veel draadzegge (*Carex lasiocarpa*) op, vergezeld van moeraswederik (*Lysimachia thyrsiflora*). In het gedeelte waar de bodem steviger was, de rietstengels dichter opeen stonden en o.a. snavelzegge (*Carex rostrata*) groeide, werd de aandacht getrokken door een vrij groot aantal min of meer alleenstaande exemplaren van een forse zegge. De habitus deed denken aan de oeverzegge (*Carex riparia*), maar de vrouwelijke aren maakten een veel donkerder indruk dan normaal. Dit kwam doordat de urntjes behaard waren! Na een poging tot determinatie, gevolgd door overleg met de heren Kern en Reichgelt op het Rijksherbarium, bleek de plant een bastaard te zijn tussen *Carex lasiocarpa* en *C. riparia*, namelijk *C. × evoluta*, in 1818 door Hartman beschreven.

In juni 1961 vertelde de heer J. Frencken (Hilversum) mij, dat hij, samen met de heer Ph. Jansen (natuurbeschermingsconsulent bij het Staatsbosbeheer), op 20 mei j.l. in het Staatsnatuurreservaat Fort Ruigenhoek te Maartensdijk een zegge had gevonden, die bij het determineren moeilijkheden opleverde. Hij zond mij de plant toe en het bleek andermaal *Carex × evoluta* te zijn, hetgeen door het Rijksherbarium werd bevestigd. Wij hebben op 27 juni j.l. de vindplaats te Maartensdijk bezocht. De plant groeide hier in een vochtige weide op veenbodem, die ter plaatse onder water kan komen te staan. De zegge stond hier over een oppervlakte van ca. 300 m² verspreid. Het terrein was droger dan dat te Wychen en bijgevolg was ook de vegetatie anders. Riet en waterdrieblad ontbraken, daarentegen was wel de snavelzegge (*Carex rostrata*) aanwezig. De aspectbepalende soort was hier wateraardbei (*Comarum palustre*), met als begeleiders o.a. veenpluis (*Eriophorum angustifolium*), kruipend struisgras (*Agrostis canina*), pijpestrootje (*Molinia caerulea*), kale jonker (*Cirsium palustre*), blauwe zegge (*Carex panicea*), terwijl volgens Frencken hier ook de breedbladige orchis (*Orchis majalis*) voorkomt.

Zowel het plantengemeenschap van het verlandingsgebied van het Wychense ven als dat van de 's winters natte en 's zomers uitdrogende weide van het Fort Ruigenhoek wijst op een matig voedselarm milieu, al zijn er in beide gebieden soorten van voedselrijke en stikstofrijke milieus aanwezig.

Wij vroegen ons af of de draadzegge, zoals in het Wychense ven, ook hier te vinden zou zijn. Na ijverig speuren werden inderdaad planten van deze soort gevonden, al was het aantal in dit droge milieu vanzelfsprekend veel geringer. De genoemde zeggebastaard heeft met één der stamouders de affiniteit voor een matig voedselarm milieu gemeen. De andere stamouder, de oeverzegge, komt meestal in voedselrijke milieus voor en was in de beide genoemde gebieden nergens te vinden.

Het is interessant om uit het optreden van de bastaard *Carex* × *evoluta* in een door bepaalde plantensoorten gekarakteriseerd milieu te kunnen vaststellen, dat ook de oecologische binding een factor van betekenis is.

Voor een afbeelding van *Carex* × *evoluta* verwijzen we naar het artikel in De Levende Natuur (59, 1956, p. 41) over „Landschap en plantengroei van enkele stroomgeulen in het Land van Maas en Waal”.

Summary

The hybrid of *Carex lasiocarpa* L. and *C. riparia* L. (*C.* × *evoluta* Hartm.), in the Netherlands till now only found near Wychen (prov. Gelderland) in 1955, has also been found in 1961 near Maartensdijk (prov. Utrecht). Data are given concerning the ecology of the hybrid and the plant communities in which it occurs.